

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Pokyn valné hromady členovi statutárního orgánu podle ZOK

V návaznosti na přijetí zákona č. [90/2012](#) Sb., o obchodních korporacích, který od 1. 1. 2014 pro oblast korporátního práva nahradil obchodní zákoník, vyvstala pro členy statutárních orgánů obchodních korporací (kromě jiných vážných otázek) i otázka, jak je tomu po rekodifikaci s udílením pokynu valné hromady členovi statutárního orgánu.

Obchodní vedení společnosti

Obchodní vedení společnosti (korporace) bylo a je i dnes po přijetí zákona č. [90/2012](#) Sb., o obchodních korporacích (dále též „ZOK“) v rukou statutárního orgánu, a jeho výkon tedy nenáleží valné hromadě. Podle stávající judikatury Nejvyššího soudu České republiky se pod pojem obchodní vedení zpravidla zahrnuje organizace a řízení podniku, řízení zaměstnanců, rozhodování o provozních záležitostech, tj. např. zásobování, odbyt, reklama, vedení účetnictví a rozhodování o podnikatelských záměrech.[1] Obchodní vedení je tedy výlučnou pravomocí statutárního orgánu (představenstva, jednatele, statutárního ředitele v monistické akciové společnosti apod.).[2] Tak tomu bylo ostatně i před rekodifikací, a to bez ohledu na ust. § 194 odst. 4 zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále „ObchZ“), které ukládalo představenstvu povinnost řídit se zásadami a pokyny schválenými valnou hromadou. Pokyny ukládané valnou hromadou na základě tohoto ustanovení se totiž nesměly týkat obchodního vedení, jinak by byly v rozporu s právními předpisy a zároveň nicotné. Valná hromada byla na základě ustanovení § 194 odst. 4 ObchZ oprávněna udílet členům statutárních orgánů pouze pokyny povahy strategické a týkající se střednědobé či dlouhodobější koncepce, nikoli však zasahující do konkrétního řízení společnosti, činění právních úkonů či obchodního vedení.

Zákon o obchodních korporacích přináší v této koncepci změnu ve dvojím směru. Jednak do své právní úpravy nepřejímá dřívější § 194 odst. 4 ObchZ; uvedené ustanovení totiž je a bylo i za předchozí právní úpravy zbytečné, neboť uvedenou povinnost bylo a je i dnes možno zakotvit ve stanovách. I pokud tak společnost neučinila nebo neučiní, byly tyto závěry (o nekompetenci valné hromady k udílení pokynů týkajících se obchodního vedení) zřejmé přímo ze zákona, neboť valná hromada je nejvyšším orgánem korporace a je to z principu právě valná hromada, kdo stanoví firemní zásady a střednědobé a dlouhodobé cíle společnosti a udílí k jejich naplnění pokyny obecného rázu. V mantinelech těchto rámcových pokynů valné hromady pak probíhá dílčí každodenní rozhodovací činnost exekutivních orgánů společnosti, mezi nimi pak v první řadě činnost statutárních orgánů.

Žádost o pokyn valné hromady podle ZOK

Vedle toho dává zákon o obchodních korporacích členům statutárních orgánů nově možnost požádat valnou hromadu o udělení pokynu k obchodnímu vedení (§ 51 odst. 2 ZOK). To je naprosto novum, která má zajistit silnější postavení členů statutárních orgánů zejména v případě rizikovějších majetkových transakcí.

a) forma žádosti o pokyn

Žádost o pokyn valné hromady musí být konkrétní a učiněna jako hlasovatelný návrh usnesení valné hromady (viz § 184 odst. 1 ZOK, podle kterého musí již pozvánka na valnou hromadu obsahovat návrh usnesení valné hromady, to znamená včetně toho, jak se o něm bude hlasovat). Návrh usnesení může být podle zatím dostupné komentářové literatury podán i variantně, každopádně vždy musí být koncipován jako návrh usnesení. Z tohoto důvodu pod dosah ustanovení § 51 odst. 2 ZOK nespadají jakékoliv více či méně formální dotazy kladené členy statutárního orgánu společníkům obchodní korporace mimo valnou hromadu, tím méně pak dotazy neformální, byť třeba písemně zachycené v zápisu z určitého jednání statutárního orgánu, jemuž byl společník jako host přítomen apod.

b) aktivní legitimace k žádosti o pokyn

Co se týče otázky aktivní legitimace k žádosti o pokyn, z dikce zákona „Člen statutárního orgánu kapitálové společnosti“ (tedy užit je jednak singulár a jednak toto oprávnění podle jazykového výkladu není založeno „statutárnímu orgánu jako tělesu“, ale jeho členovi, a to bez dalšího) lze soudit, že pokyn může podat každý z více jednatelů společnosti s ručením omezeným, podobně jako každý člen kolektivního statutárního orgánu, typicky představenstva, a neexistuje patrně jediný důvod proč se jazykovému znění zákona vzpouzet. Názor části doktríny, podle kterého „*Je nepochybně otázkou, zda v takovém případě bude jednat člen orgánu kapitálové společnosti vůči společnosti dostatečně loajálně.*“ [3], z něhož mi vyplývá jistá distance vůči tomu, aby jeden z více členů kolektivního statutárního orgánu mohl valnou hromadu požádat o pokyn sám, nesdílím. Je tomu tak z důvodu, že povinnost loajality, která ex lege každého z členů statutárního orgánu stíhá (§ 51 odst. 1 ZOK), není k uvedené otázce v dopředu dané (a jasné a „jediné možné“) relaci. Lze si kupříkladu představit situaci, kdy jeden z členů vícečlenného statutárního orgánu obchodní korporace žádá zbývající členy statutárního orgánu o společnou poradu nebo zasedání nad důležitým rozhodnutím a tito mu jej odpírají. Podle názoru tohoto („názorově osamocené“) člena statutárního orgánu však v důsledku této nečinnosti nejedná statutární orgán korporace s péčí řádného hospodáře, což jde k tíži i jeho samotného. V takové zoufalé situaci si pak člen statutárního orgánu vyžádá pokyn od valné hromady, a to např. i přes nesouhlas zbývajících členů statutárního orgánu, kteří mohou proti jeho návrhu vyjádřit disentanční stanovisko (to může být protokolováno na valné hromadě). Závěr, že by podání individuální žádosti o pokyn bylo možno vnímat vůči společnosti jako projev neloajality, lze tak minimálně v právě uvedeném případě přijmout jistě jen stěží. Naproti tomu jistě platí, že pokud by naopak „hyperaktivní“ člen statutárního orgánu svými individuálními žádostmi o pokyn opakovaně a nedůvodně zahlcoval valnou hromadu, jednalo by se jistě nejen o projev neloajality vůči společnosti, ale i o jednání jsoucí v rozporu s péčí řádného hospodáře. V jakém případě bude proto třeba na podání individuální žádosti o pokyn jedním členem kolektivního statutárního orgánu nahlížet jako vůči společnosti neloajální, bude proto odviset od toho kterého konkrétního případu.

Zbývá doplnit, že v případě statutárního orgánu s horizontální dělbou kompetence tato otázka vůbec nevzniká a je zřejmé, že každý z více členů kolektivního statutárního orgánu může ve věci svého oboru pokyn podat individuálně.

c) odpovědnost za škodu způsobenou plněním pokynu

Zajímavá je v této souvislosti dále i otázka odpovědnosti za realizaci rozhodnutí, které bylo procedurou podle § 51 odst. 2 ZOK schváleno valnou hromadou a jehož následkem bylo způsobení škody společnosti. Minimálně část doktríny zastává názor, že udělením pokynu na sebe valná hromada atrahovala exekutivní pravomoc statutárního orgánu a je od chvíle udělení pokynu za předmětné rozhodnutí odpovědná, srov. (citace) „*Jedná-li (člen statutárního orgánu, pozn. aut.) podle uděleného pokynu, nebude hradit případnou újmu, která (jen) z tohoto důvodu korporaci vznikla. Tento názor plyne podle našeho přesvědčení z toho, že přenesl-li na valnou hromadu v souladu se zákonem konkrétní rozhodnutí v oblasti obchodního vedení, odňal sám sobě právo takové rozhodnutí přijmout.*“[4]

Podle mého názoru však za rozhodnutí statutárního orgánu učiněné na podkladě předchozího pokynu valné hromady, který si statutární orgán korporace sám vyžádal, nebude odpovídat valná hromada, resp. její jednotliví členové, kteří hlasovali pro návrh usnesení předložený členem statutárního orgánu (tím méně pak ti, co pro něj nehlasovali, nebo hlasovali proti němu), ale odpovědný bude („nadále“) člen statutárního orgánu, neboť toho stále zavazuje *povinnost jednat s péčí řádného hospodáře* (§ 159 odst. 1 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník), kterou z něj ani případné rozhodnutí valné hromady nesnímá.

Odpovědnost jednotlivých společníků/akcionářů, kteří se zúčastnili valné hromady, jež přijala usnesení, jehož následkem bylo způsobení škody společnosti, pak bude připadat v úvahu pouze u těch společníků/akcionářů, kteří pro něj hlasovali. Nastoupí však podle mého názoru pouze v případě, že člen statutárního orgánu valnou hromadou schválený pokyn věrně realizoval a neodchýlil se od něj. S tím souvisí i otázka možnosti odchýlení se od již schváleného pokynu, na kterou je doktrínou odpovídáno kladně, dojde-li k němu po materiální změně podmínek, za nichž byl pokyn udělen.[5] S tímto názorem lze souhlasit, podobně jako s tezí, že pokud jeden člen kolektivního statutárního orgánu obdrží od valné hromady vyžádaný pokyn, mělo by být provedení takového pokynu následně potvrzeno zbývajícimi členy kolektivního statutárního orgánu na jeho nejbližším zasedání.

Pro případ vzniku škody by pak podle mého názoru v souladu s výše uvedenými závěry mělo vše nasvědčovat závěru, že zde nastupuje *společná a nerozdílná odpovědnost* člena nebo členů kolektivního statutárního orgánu, kteří si pokyn vyžádali a realizovali jej, s těmi společníky/akcionáři, kteří pokyn schválili (§ 2915 odst. 1 NOZ).[6] Nelze vyloučit ani to, že se soudní praxe přikloní k tomu, aby každý ze škůdců nahradil z důvodů zvláštního zřetele hodných (v tomto specifickém případě z důvodu jakési „zvláštní dělené pravomoci“ podle § 51 odst. 2 ZOK) škodu *podle své účasti na škodlivém následku*; nelze-li účast přesně určit, přihlédne se k míře pravděpodobnosti (§ 2915 odst. 2 NOZ).

Závěr

Pokud tedy právní a hlavně korporátní veřejnost od noviny v podobě ust. § 51 odst. 2 ZOK očekávala vyšší míru „krytí“ jednání statutárního orgánu korporace v případech, kdy půjde např. o větší majetkové transakce, pak je nasnadě, že udělení pokynu valnou hromadou statutární orgán jej z odpovědnosti zcela nevyvíňuje. Z výše uvedeného tak vyplývá, že nově daná možnost požádat valnou hromadu o pokyn nepřináší do řad osob, které jsou ve funkci členů statutárních orgánů, takovou míru jistoty, jakou možná očekávali, a nezbývá jim tak než spoléhat se při výkonu své funkce nadále zejména na vlastní úsudek. Konstatovat, že v případě udělení pokynu podle § 51 odst. 2 ZOK jde o „malý krok pro valnou hromadu a velký krok pro statutární orgán“, asi nelze, na druhou stranu ve srovnání s předchozí právní úpravou jde určitě o změnu k lepšímu.

JUDr. Luděk Lisse, Ph.D. LL.M. MPA,
ředitel Ústavu práva a právní vědy, o.p.s.

[Ústav práva a právní vědy, o.p.s.](#)

PALÁC KONVIKT
Konviktská 24
110 00 Praha 1

Tel.: +420 224 247 011

Fax.: +420 224 281 226

e-mail: podatelna@ustavprava.cz

[1] Srov. např. usnesení Nejvyššího soudu České republiky, ze dne 5. 4. 2006, sp. zn. 5 Tdo 94/2006.

[2] Srov. Štrossová, I.: Zásahy do obchodního vedení dne a po rekodifikaci, příspěvek publikovaný dne 29. 4. 2013 na www.epravo.cz pod č. ev. 90444, viz - k dispozici >>> [zde](#).: „Obchodní vedení je výlučnou kompetencí představenstva. Na tom nic nemění ani § 194 odst. 4 obchodního zákoníku, který ukládá představenstvu povinnost řídit se zásadami a pokyny schválenými valnou hromadou. Ty se totiž nesmí týkat obchodního vedení, jinak by byly v rozporu s právními předpisy a zároveň nicotné. Valná hromada může udílet pouze závazné koncepční, strategické pokyny, přičemž takové zásahy do řízení společnosti se mohou týkat „usměrňování podnikatelské činnosti společnosti v dlouhodobém horizontu, např. z hlediska zásad dlouhodobé investiční politiky, rozhodování jakým směrem se společnost bude vyvíjet, které významné aktivity bude rozvíjet a které naopak utlumí či zruší apod.“[5] Za škodu způsobenou plněním takového pokynu pak představenstvo podle znění § 194 odst. 5 obchodního zákoníku neodpovídá.“

[3] Viz Lasák, J., Pokorná, J., Čáp, Z., Doležil, T. a kol.: Zákon o obchodních korporacích. Komentář. I. Díl. Praha. Wolters Kluwer, a.s. 2014, str. 428.

[4] Viz Štenglová, I., Havel, B., Cíleček, F., Kuhn, P., Šuk, P.: Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, str. 138/19/bod2.

[5] Viz Lasák, J., Pokorná, J., Čáp, Z., Doležil, T. a kol.: Zákon o obchodních korporacích. Komentář. I. Díl. Praha. Wolters Kluwer, a.s. 2014, str. 431 první odstavec.

[6] Srov. § 2915 odst. 1 NOZ: „Je-li k náhradě zavázáno několik škůdců, nahradí škodu společně a nerozdílně; je-li některý ze škůdců povinen podle jiného zákona k náhradě jen do určité výše, je zavázán s ostatními škůdci společně a nerozdílně v tomto rozsahu. To platí i v případě, že se více osob dopustí samostatných protiprávních činů, z nichž mohl každý způsobit škodlivý následek s pravděpodobností blížící se jistotě, a nelze-li určit, která osoba škodu způsobila.“

Další články:

- [Zákon Lugového: jak Rusko přepisuje pravidla mezinárodních arbitráží](#)
- [Novelizace nařízení EU o odlesňování \(EUDR\)](#)
- [Prekluze důvodu neplatnosti VH](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [Proč dnes více než polovina M&A transakcí ve střední Evropě nekončí podpisem](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)